

16. Hrvatski tisak i elektronski mediji (Radio i Televizija)

Hrvatski javni mediji su opširno i korektno prenijeli izvješće UNPROFOR-a od 7. listopada 1993., prvo službeno izvješće o događajima u Medačkom džepu. Izvješće je sadržavalo svu dokumentaciju što su je odmah po ulasku UNPROFOR-a u razvojačeno područje skupili razni dijelovi UN-a i druge organizacije. *Hrvatski dnevni listovi su vrlo korektno prenijeli izvješće, ne pokušavajući sakriti ni najkompromitirajuće navodne poteze HV koji se vjerojatno mogu okvalificirati kao ratni zločin, komentirao je u "Globusu" novinar Davor Butković.¹⁸⁶ Tomislav Klauški je u "Slobodnoj Dalmaciji" opisao povod za akciju: Sama akcija Medački džep potaknuta je masakrom nad četvoricom¹⁸⁷ pripadnika hrvatske Specijalne policije na Velebitu. Par dana kasnije izdana je zapovijed za napad i policijski specijalci krenuli su u prvom ešalonu. Prema informacijama izravnih sudionika akcije, nakon što je iz Zagreba izdana zapovijed za povlačenje, upravo su Markačevi specijalci izvršili odmazdu nad civilima.¹⁸⁸ General Bobetko je na sjednici VONS-a 19. rujna 1993., dva dana nakon povlačenja iz Medačkog džepa, izložio da je ... (hrvatska strana - op. p.) predala 52 upotrebljiva srpska tijela dok je ostalo uklonjeno. (...) Ima 50 - 60 u šumi jer ih je otamo teško sakupiti. Možda se dogodilo da su oni (UNPROFOR) ušli malo prebrzo. Međutim to je bilo očišćeno, apsolutno. Oni tamo nisu mogli ništa naći, bar ja mislim (transkript sjednice koji je "otkrio" Chris Hedges u "The New York Timesu" prenesen je u "Harper's magazine" u prosincu 2001.)*

U intervjuu "Globusu", nakon objavljivanja haaške optužnice, general Bobetko je okrivio generala Stipetića i kbb, kasnije admiral, Domazeta, jer nisu nadgledali povlačenje iz Medačkog

džepa kako im je on bio naredio... zadužio ih je da se brinu o trupama u povlačenju i paze kako se ne bi dogodio bilo kakav incident. On je ustvrdio (Bobetko) da se incidenti nisu smjeli dopustiti, ali su najprije Stipetić, a onda i Domazet napustili Medački džep, prije nego je povlačenje završeno ne izvršivši svoju zadaću. Bobetko je dalje tvrdio kako je... s posebnom komisijom UNPROFOR-a utvrđeno da je zadaća (vojna akcija - op. p.) odrađena u skladu s normama međunarodnoga ratnog prava. Civilne žrtve su utvrđene i kompletna dokumentacija je predana zapovjedniku UNPROFOR-a, Sektora Sjever, generalu Cotu (Bobetkova netočnost - general Cot je bio zapovjednik snaga UN-a/UNPROFOR-a za bivšu Jugoslaviju - op. p.). Međutim u izvješću UNPROFOR-a, koje je general Cot uputio UN-u, a prenijeli su ga i domaći mediji¹⁸⁹ (Večernji list, Vjesnik - op. p.), spominju se neki potezi HV-a koji su kasnije, navodno, okvalificirani kao ratni zločin. Da HV takvo što nije učinio, postoje svjedoci i dokumentacija. Naime, osobno sam tada zatražio od vojnog izaslanika SAD-a i njegova zamjenika da izvrše provjeru. Oni su pregled obavili i utvrdili da je HV svoju zadaću izvršila korektno i u skladu s odredbama Međunarodnog ratnog prava i Ženevskim konvencijama. Izvještaj je poslan u sjedište UN-a, nakon čega je general Cot izjavio da je UN-u poslao netočan izvještaj i javno se ispričao za krivu optužbu HV-a. (Bobetko - op. p.) je još napomenuo kako **takav dokument postoji i lako se može provjeriti.**¹⁹⁰

Predstojnik Ureda predsjednika Republike prof. dr. Ivica Kostović je sačinio izvješće na temelju kojeg su smijenjeni brigadir Ademi i bojnik Mile Kosović. Dr. Kostović je objavio podatke o protokolima s obdukcije ubijenih Srba na patologiji u Rijeci: ...pregled je obavljen 15. i 16. rujna 1993. u Zavodu za sudsku medicinu Medicinskog fakulteta Rijeka (dr. Renata Dobi-Bakić, dr. Petar Katalinić i dr. Alan Bosnar), pregledan je 51 pokojnik (izvješće br. 09-9-131/93 od 22. rujna 1993.). Tijela su predana Kanadskom bataljunu, zatim srpskoj strani.¹⁹¹ Izvješće patologa Vojno-medicinske akademije u Beogradu (dr. Zoran Stanković, načelnik Vojno-medicinske akademije i glavni patolog) bilo je suprotno izvješću iz Rijeke, tj. zaključeno je da su ubijeni žrtve, a ne poginuli u bitki.¹⁹²

Između 1993. i 2000. u hrvatskom tisku se uglavnom nije pisalo o Medačkom džepu. Riječki "Novi list", koji je neposredno poslije vojne akcije iznio optužujuće pojedinosti o navodnim zločinima, prenio je 1996. pisanje "The Ottawa citizen" u kojem je David Pugliese otkrio kanadskoj javnosti "pravu istinu o događajima i ulozi kanadskih vojnika u Medačkom džepu". Tek poslije podizanja optužnice protiv generala Bobetka i Ademija ponovno su se mediji raspisali. General Bobetko je 2002. u odljem intervjuu objašnjavao svoje postupke u vrijeme Medačke akcije i neposredno poslije nje: ...Domazetu i Stipetiću sam rekao

da su zaduženi da se brinu o trupama u povlačenju i da paze kako se ne bi dogodili bilo kakvi incidenti. Vojska je bila prilično razočarana činjenicom da moraju napustiti osvojeno. Za to su ginuli, a sad najednom to vraćaju četnicima... general Cot je još u tijeku akcije zatražio da mu osiguram pristup Medačkom džepu. Htio je tamo ući s kanadskim trupama, pošto-poto, i bio je neopisivo bahat i drzak... general Cot nam se u Večernjaku ("Večernjem listu - op. p.) (!!!? - zbog druge akcije 25. 9.) javno zbog toga ispričao. Nažalost, odlukom Vrhovnog zapovjednika morali smo se povući i pustiti da se četnici vrate. UNPROFOR ih je dalje štiti od nas, ali nije nas od njih. Ademi je na zadnjem razgovoru (kod generala Bobetka - op. p.) bio dvadeset dana prije akcije, on je potpisao zapovijed za akciju. Presudan je bio efekt iznenađenja, udar Markačevih specijalaca s Velebita.¹⁹³

Gordan Malić je, u svjetlu tek pristiglih optužnica Haaškog suda, u tjedniku "Globus" nastavljao rasvjetljavati pitanje odgovornosti u Medačkom džepu: ...novinari "Globusa" su imali uvid u više originalnih zapovijedi za samu akciju i njezin završetak s potpisima više zapovjednika iz sastava HV i MUP RH. U optužnici se govori da J. Bobetko nije spriječio ili sankcionirao ubojstva najmanje 100 srpskih civila i/ili zarobljenih i/ili ranjenih srpskih vojnika iz Medačkog džepa dok je u Ademijevoj optužnici riječ o 34 civila i zarobljenika. U objema optužnicama se navodi 34 plus 9 imena ubijenih i zlostavljanih srpskih civila/vojnika. Tužilaštvo ne navodi ostalih 80-ak od stotinjak za koje se generali terete. Optužnica se bazira na 23 stranice posebnog izvješća kanadskog bataljuna UNPROFOR-a, sastavljenog neposredno nakon operacije Medački džep, a kasnije publiciranog (?!) u knjizi "Tested mettle" (to je netočno - izvješće je poslužilo kao osnova za romansirani prikaz kanadske uloge u primjeni sporazuma o povlačenju i razvojačenju područja Medak - op. p.). Novinar Malić opširno opisuje što je prethodilo samoj akciji: ...obavještajna izvješća MUP-a i Obavještajne službe MORH-a u kojima se primjećuju grupiranja neprijateljskih snaga na terenu...(...) Kao povod za akciju predsjedniku Tuđmanu je iznesen podatak o ubojstvu dvojice pripadnika postrojbe Specijalne policije iz Rijeke koje su neprijateljski diverzanti zarobili i masakrirali na jednom od punktova na Velebitu. Malić dalje raščlanjuje posljedice te hrvatske akcije na vojnom, političkom i diplomatskom planu.

Učinak akcije je bio preokret na terenu, crta bojišnice je pomaknuta od granatiranog Gospića, pokazana je vojna učinkovitost HV-a, međunarodnoj zajednici je dokazana snagu HV, čime je bio ojačan autoritet RH u diplomatskim krugovima. "UNPA" zone su bile zaštićene samo za četničke postrojbe, iza UNPROFOR-ovih crta se svakodnevno granatirao Gospić iz kojeg se iselila polovica stanovništva dok ih je na desetke ubijeno i ranjeno. Bobetko nije potpisao ni jednu naredbu (sve je izravno, usmeno dogovarao s

malim brojem ljudi - Norcem i Ademijem - op. p.). "Za Tuđmana je reakcija MZ bila veliki rizik. Reakcija je bila žestoka i Tuđman je bio zatečen i preplašen (?!).

Zločini su počinjeni nakon same operacije i u tijeku povlačenja hrvatskih snaga.

Zbog prisutnosti velikog broja vojnika na terenu, povlačenje je stalno odgađano, Ademi je potpisao nekoliko naredbi o povlačenju. General Stipetić, prema vlastitu iskazu, nije bio u stanju kontrolirati povlačenje jer mu se iz redova hrvatskih snaga prijetilo smrću, admiral Domazet je o ishodu akcije briefirao PR -(i to je netočna tvrdnja - po Domazetovu priznanju, on je po povratku iz Gospića o viđenom izvijestio načelnika GS HV generala Bobetka, koji je o tome briefirao predsjednika Tuđmana, zapisnik o tom Domazetovu izvješću posjeduju haaški tužitelji - op. p.) dok je Ademi izravno izvijestio Bobetka. Istragu o zločinima u Medačkom džepu, nakon intervencije MZ i humanitarnih organizacija na terenu, naredio je MUP (u kasnijim novinskim tumačenjima, koja su više politikantska no analitička, MUP se pokušavao pokazati marnijim čuvarom zakona no što je ustvari bio, novinari su, potaknuti informacijama iz policijskih krugova, počeli tumačiti kako je policija samostalno povelu istragu - istina je da ju je tadašnji ministar Jarnjak zatražio nakon odluke VONS-a i zapovijedi predsjednika Tuđmana, ministar obrane Šušak je također slijedio tu zapovijed kad je Vojnu policiju poslao u Gospić -op. p.) ...samo je potvrdila prethodna izvješća po kojima se zločini nisu detaljno spominjali, jer hrvatski istražitelji nisu imali ingerencije u "ružičastoj zoni" nakon što se u nju vratio UNPROFOR... koji je jedini sastavio izvješće... Načelnik saniteta HV dr. Kornelije Brkić, čiji su ljudi bili ovlašteni za asanaciju terena, predao je UNPROFOR-u tijela 52 ubijena Srba. Ostala tijela je pronašao i obducirao UNPROFOR.¹⁹⁴

"Arogantno i bahato (kao u Somaliji) Kanađani su pokušali nastupiti i u Medačkom džepu. Zbog nepoštivanja rokova i brzopletog pokušaja nametanja sporazuma o primirju i povlačenju hrvatskih snaga iz Medačkog džepa, Kanađani su isprovocirali sukob širih razmjera."Najvećom pobjedom" nazvali su razmjenu nekoliko pušćanih zrna s hrvatskom stranom u noći između 15. i 16. rujna 1993., dan nakon potpisivanja sporazuma o povlačenju hrvatskih snaga na početne položaje. Obdukcija poginulih hrvatskih vojnika nakon medačke operacije nije potvrdila da je itko poginuo od zrna kakva su u arsenalu imali kanadski vojnici. Službeni podatci MORH-a govore o 10 poginulih i 84 ranjena vojnika HV-a i policije za vrijeme akcije protiv srpskih snaga, od 9. do 17. rujna, dana preuzimanja nadzora UN-a nad razvojačenim područjem. Nakon dogovora, Kanađani su 15. rujna krenuli prema hrvatskim položajima, no s njima u pozadini i srpski vojnici, što je očito bio znak da Kanađani nisu ispunili prvu

fazu sporazuma, odnosno demilitarizaciju zone oko srpskih položaja i uspostavu kontrole nad srpskim snagama. Hrvatski su vojnici ispalili metke upozorenja, a s dolaskom noći stvar je postala sve neizvjesnija. Hrvatska je strana dobila zapovijed da puca isključivo u samoobrani i da se ne koristi teškim oružjem i tenkovima. Budući da se nije znalo gdje su se zavukli srpski vojnici, a gdje mirovnjaci, razmjenjivana je puščana vatra, ali uglavnom radi odvratanja od napada na hrvatske položaje. Tzv. borba, očito više nesporazum oko primjene mirovnog sporazuma, završila je 16. rujna ujutro. Tada je general Ademi, bijesan zbog toga što su mirovnjaci htjeli pod svaku cijenu isprovocirati hrvatske snage, zauzeti nove položaje i omogućiti dolazak srpskih snaga, ipak pustio realizaciju druge faze sporazuma.¹⁹⁵ Jasna Babić u istom tjedniku osam mjeseci prije piše kako su "...srpske trupe, zajedno s civilnim stanovništvom, pobjegle prema jugu".¹⁹⁶ General Markač je u "Večernjem listu" nakon ispitivanja haaških istražitelja izjavio kako su "Srbi planirali napad iz Medačkog džepa... general Markač je istražiteljima predočio dokumente prema kojima su Srbi pripremali napad na Medački džep te su hrvatske snage preduhitrile srpske za samo 15 minuta. Riječ je o dokumentima zaplijenjenima u "Oluji" iz kojih je vidljivo da su se (srpski) "vojnici u Medačkom džepu bili umiješali među civile".¹⁹⁷ "Večernji list" je omogućio generalu Stipetiću da odgovori na optužbe generala Bobetka koji mu je zapovjedio da "kao stalni član delegacije RH za vezu s UNPROFOR-om potpiše Sporazum o izvlačenju hrvatskih snaga"...On (Stipetić) je to pokušao osporiti argumentom da je zapovjednik ZP Zagreb i ne može ulaziti u ingerencije ZP Gospić, a nije ni bio upoznat sa samom akcijom. Bobetko je tražio da ipak potpiše jer je to odluka Vrhovnog zapovjednika, a nakon što je počelo potpisivanje rekao je (Bobetko): "Ja to ne bih nikad potpisao". Stipetić je upozoravao Bobetka da se 15. rujna ne može obaviti izvlačenje jer je to prekratak rok i dogovorio je s UNPROFOR-om da povlačenje traje i dva iduća dana (16. i 17. rujna - op. p.). "Nisam imao zadaću nadzora povlačenja, ali sam kao odgovoran časnik želio vidjeti kako se zadaća izvršava na terenu. U ovoj namjeri sam bio spriječen porukom da ću biti likvidiran i zato sam odustao." Zapovjednik Domobranske bojne Gospić bojnik Mile Kosović u razgovoru za "Večernji list" ustvrdio je da je za akciju stigla pismena zapovijed iz Glavnog stožera u kojoj su bile navedene postrojbe koje će sudjelovati. Moja postrojba... imala je 7 (sedam) teških ranjenika.¹⁹⁸ "Novi list" je prenio izvješće posebnog izvjestitelja za ljudska prava Tadeusza Mazowieckoga: "...hrvatske snage su arbitrarno izvršile nekoliko egzekucija stanovnika sela, predano je 67 tijela, dok se očekuje predaja još 48. Sve te optužbe nalazile su se u dopisu zamjenika MVP dr. Ive Sanadera, upućenog MUP-u RH, u kojem je tražio što bržu policijsku istragu o slučaju. General

Mladen Markač, zapovjednik policijskih specijalaca i jedan od osumnjičenih, prema "Slobodnoj Dalmaciji", ustvrdio je da su oni "samo štitili bokove brigadi Mirka Norca. Specijalci su samo jednom upali u oružani okršaj, i to s pripadnicima srpskih snaga koji su bili likvidirani. U sam prostor Medačkog džepa specijalna policija nije ulazila i nije mogla sudjelovati u ubijanju civila i paljenju kuća."¹⁹⁹ "Novi list" u nizu napisa govorio je o sudjelovanju srpskih civila u vojnim akcijama u Medačkom džepu. Posebice je bio istaknut primjer babe Danice Obradović, koju je krajinska i beogradska televizija nekoliko puta snimala, srpski novinari razgovarali s njom, a popularni pisac Momo Kapor o njoj napisao nadahnutu reportažu. "Baba Danica je uvijek bila uz tešku strojnicu Browning 12. 7 mm i minobacač 82 mm, koji je od milja zvala 'Četnik'. Nije se predala i poginula je u borbi s hrvatskim vojnicima. Druga žena, Ljilja Jelača je, s još dvojicom četnika, naišla na hrvatske vojnike, aktivirala bombu i ubila svo troje... prema zaplijenjenim popisima, oružje, streljivo i opremu je u Medačkom džepu zadužilo i stotinjak vremešnih staraca. Po doktrini i koncepciji 'općenarodne obrane', većina ih je 9. rujna 1993. dohvatila oružje i pucala po svemu što se micalo s druge strane. Većina takvih 'golorukih civila' dvije godine su sustavno ubijali Gospićane i razarali grad. Opisujući sve što se događalo nakon akcije, nitko ne spominje brojne civile i pripadnike paravojske uhićene tijekom akcije i potom razmijenjene posredovanjem UNPROFOR-a i Međunarodnog Crvenog križa."²⁰⁰

General Bobetko je, prema istom dnevniku (Novom listu - op. p.), ovako odgovorio generalu Cotu: "...vi ste točno znali da je četničko topništvo kod Svetog Roka iza položaja UNPROFOR-a permanentno tuklo naše položaje. Mi nismo bili u stanju uzvratiti vatru jer bismo tukli vaše (UNPROFOR-ove) položaje."²⁰¹ U sljedećem broju isti list je opisao situaciju u Lici: "...na Gospić i okolnicu topnički se napadalo iz Medka, Vrepca, Počitelja, Divosela, Barleta i Ostrovice... kota Debela glava (762 m) služila je Srbima kao polazni položaj za manevar po Velebitu... u srpskoj odmazdi nakon akcije 'Medački džep' poginulo je 30 (trideset) civila, a više od sto ih je ranjeno. General Bobetko je 20. rujna došao u Gospić i održao konferenciju za tisak. Novinari su prenijeli kako je naglasio da su 'međunarodne reakcije (na oslobođanje triju sela) bile burne - Europski parlament je zatražio sankcije protiv RH, VS UN-a je zahtijevalo da RH povuče svoje oružane snage na položaje prije 9. rujna.' Ministar Granić je u odgovoru Mazowieckom istaknuo da su svi ubijeni u Medačkom džepu 'poginuli u borbi', a brigadir Drago Krpina je ustvrdio da 'HV nije ubijala civile'.²⁰² General Stipetić, nakon sumnja da je i sam bio odgovoran za događaje u Medačkom džepu, odgovara intervjuom u "Novom listu": "...otišao sam po Bobetkovoju zapovijedi u Gospić i s UNPROFOR-om dogovorio da povlačenje traje 15.,

16. i 17. rujna... vratio sam se kad su naše snage napustile Medački džep i kad su snage UNPROFOR-a stale na zadnji "check-point" koji su držale prije operacije. O izvršenoj zadaći sam 18. rujna osobno izvijestio generala Bobetka.

Mojim dolaskom u Gospić 15. rujna sve što se događalo u Medačkom džepu bilo je završeno... vojnici su bili revoltirani povlačenjem do te mjere da su pucali po zgradi Zbornog područja u kojoj je bio (Štipećić - op. p.). Postoji dokumentacija iz koje je vidljivo da je načelnik GS HV general Bobetko bio upoznat s odlukom ministra obrane kojom je naloženo da se provede istraga o eventualnom zločinu u Medačkom džepu. Tom odlukom Bobetko je trebao imenovati jednog predstavnika u tu komisiju, ali (Štipećić) ne zna je li to učinio.²⁰³

Tomislav Sabljar, odvjetnik generala Mirka Norca, optuženog za navodne zločine u Medačkom džepu, iznio je priču po kojoj su neke postrojbe, koje su nastupale s Velebita, kasnile u zatvaranju područja, pa je dio neprijatelja krenuo tim pravcem i jedino se, možda tamo, nešto moglo događati... Norac je bio na suprotnoj strani...²⁰⁴ U toj odvjetničkoj izjavi vidljivo je prebacivanje odgovornosti s jednog na druge zapovjednike.

"Hrvatsko slovo" je pak prenijelo pisanje "Vojske Krajine" br. 6, septembar 1993.: ...baba Danica je na popisu u članku "Divovi iz Divosela" upisana kao žrtva - pitanje je kakva? - vojnička ili civilna žrtva.²⁰⁵ U istom tjedniku novinar Slavko Kriger je opisao situaciju 1993. u selima okupiranog Medačkog džepa: ...četnici su se u Divoselu snažno ukopali i minirali teren sa svih strana. Izmjena svježih snaga bila je sve veći problem, jer se mobilizacija odvijala sve teže uz brojne dezertere. Njihov cilj je bio presjeći prometnicu Gospić - Karlobag... deseci četničkih napada prema toj cesti su odbijeni. Četnici su se ponašali kao u doba Vojne krajine - tjedan dana su bili na bojišnici, tjedan kod kuće, na polju i uz stoku. Pouzdavali su se u pomoć bratskih srpskih zemalja, mnogo civila živjelo je uz crtu razdvajanja. I dalje se primjenjivala koncepcija "opštenarodne obrane", svi su bili vojnici i branitelji. HV je spasila desetak starih i onemoćalih, ostavljenih osoba i razmijenila svoje zarobljene (uglavnom civile) za dvadesetak uhićenih odmetnika. Baba Danica je tijekom napada pucala i poginula u borbi. Srbi su uživali naklonost snaga UN-a, održavane su nogometne utakmice Francuza sa Srbima, za Srbe su pribavljane potrepštine u slobodnom dijelu Hrvatske.²⁰⁶

U članku "Istine i laži o Medačkom džepu" Davor Butković je prenio razgovor s pripadnikom specijalne policije Jurendićem: ...Gospić je tučen preko 700 dana do operacije, ali i kasnije, sad s veće udaljenosti i s manjim intenzitetom. Dogodili su se zločini nad Hrvatima u Gospiću, Širokoj Kuli, Podlapači, Lovincu, Svetom Roku... mučko ubojstvo trojice (3) naših policijskih specijalaca na Velebitu. (Hrvatsko - op. p.) topništvo je premješteno (po

Erdutskom sporazumu) u riječka skladišta... mi smo (antiteroristička postrojba u sklopu specijalne policije MUP-a - op. p.) krenuli dva sata ranije (prije 06.00). Trebali smo doći neprijatelju s boka i leđa, još prije početka napada imali smo ranjene u minsom polju, neprijatelj je svoje položaje osigurao protupješačkim minama, od potezne mine stradao je vojnik V. M., bio je pothvat iznijeti ranjenika iz velebitskih gudura. Napredovanje je u šest sati nastavljeno uz topničku podršku, zanimljivo je da smo osvojili kote koje partizani nisu osvojili u 2. svjetskom ratu - četnici su ih držali do samog kraja. Položaji su osvojeni negdje oko podneva. Padala je hladna i jaka kiša koja nas je pratila i sljedećih dana koliko smo branili osvojene položaje koje je neprijatelj zasipao VBR-ima iz Medka. Neprijatelj je sedam dana ranije znao da se nešto priprema, a saznao je i sam sat napada koji im je prenio general Cot - njega je izvijestio naš stožer kako ne bi bilo žrtava među pripadnicima UNPROFOR-a. Ipak je (neprijatelj - op. p.) doživio iznenađenje jer nisu vjerovali da će 9. gbr. i njena oklopnomehanizirana bojna tako brzo i učinkovito udariti glavnim težištem Gospić - Oranice - Čitluk te kod zaseoka Rogići izbiti na rijeku Liku i tu se spojiti sa snagama specijalne policije MUP-a, koje su nastupale s velebitske strane. Kako je glavni posao odrađen za tričetiri sata, dio neprijateljskih snaga ostao je odsječen u prostoru Divosela. Pokušavali su se izvući pošumljenim stranama Velebita preko Debele Glave, Velikog Bešlinca i tu su upali u klopku. Zato napadaju naše položaje topništvom i raketama kako bi omogućili izvlačenje, probijali su se noću i u manjim skupinama, izvrsno su poznavali teren, dobar dio je u tome uspio. Danju tuku topništvom, a noću proboji. Bilo je puno ranjenih na našoj strani, teško i mučno na straži su ranjeni satnici J. G. i S. P. Zahvaljujući obučenosti i iskustvu, podnosili smo žrtve i očuvali položaje. Zaštita od iznenadnih topničkih i raketnih granatiranja bile su škrape i vododerine. Bili smo iscrpljeni, bilo je hladno i padala je kiša. Generalštab Vojske Srpske Krajine (zap. Mile Novaković) sedam (7) dana prije same operacije stavlja u stanje pripravnosti i borbene gotovosti Lički korpus čiji je komandant pukovnik Mile Šuput. Vrše pripreme, evakuiraju civile - žene, djecu i starce - u Udbinu. Pregrupira trupe i popunjava ih novopridošlim snagama. Nakon početka akcije podiže sve korpus na teritoriju paradržave. Tuku topovima crte dodira, ali i dubinu hrvatskog teritorija (gradove). Divoselo je imalo sedam (7) komunističkih generala. U pokušaju proboja gine komandir tenkovske čete Drugog bataljuna u blokadi potpukovnik Mirko Savić. Srbi su se uplašili. Panika, bježanje iz Medka. Neposluh, napuštanje položaja, nekolicinu svojih su morali strijeljati, mislili su da HV kreće na Medak i Gračac. Mi smo Gospiću htjeli dati samo malo zraka i sigurnosti. General Cot, koji je izvršavao nalog svoje (francuske - op. p.) vlade (zainteresirane za razvoj situaciju u RH), šalje naručena iz-

vješća i vrši pritisak da se akcija obustavi. Taktiku "spaljene zemlje" provode oni koji gube i napuštaju teritorij.²⁰⁷

Srbi su brzo razbijeni i povlače se zajedno s civilnim stanovništvom. SVK šalje hrvatskim vlastima popis od tridesetak ciljeva koji će biti napadnuti ako se hrvatske snage ne povuku ili ako ponovno napadnu. Tijekom akcije došlo je do okršaja između hrvatskih snaga i kanadskog kontingenta UNPROFOR-a u kojem je bilo i mrtvih (podaci su pod embargom!?). Potpredsjednik Vlade dr. Kostović je nijekao da je hrvatska strana počinila zločine - ubijeni civili su bili pripadnici srpske logistike i bili su naoružani. Srbi su iz Podlapače prognali preostalih 117 Hrvata. Počela je puna primjena Strategije realne prijetnje i masovne odmazde po svim vitalnim objektima i ciljevima na cijelom hrvatskom državnom prostoru.²⁰⁸

Preostale tri žene stradale su od hitaca iz blizine dok su noću služile kao vodiči skupinama terorista koje su pokušavale pobjeći kroz neprohodna područja Medačkog džepa... Tijekom munjevite akcije vodila se borba za svaku kuću koja je služila kao utvrda paravojnih snaga pa je moguće da su neke žene, koje su služile u vojnoj logistici, tako upale u zonu borbenog djelovanja, zaista stradale u unakrsnoj vatri ili od ručnih granata.²⁰⁹

Kako je Hrvatska televizija pratila zbivanja u Medačkom džepu?

Prvog dana akcije, 9. rujna, u Dnevniku HTV-a je objavljeno da je u akciji kod Gospića bilo 50 poginulih neprijateljskih vojnika i da su zarobljena 2 (dva) neprijateljska tenka. Kao opravdanje za takvu akciju HV i policije, rečeno je da su srpski pobunjenici napali Gospić. General Cot je u svojoj izjavi naglasio da su za izbijanje sukoba odgovorne obje strane, jer su djelovanja obostrana. Televizija je također posvetila pažnju i terorističkom napadu koji se dogodio jučer - eksploziji postavljene naprave za vrijeme počasti žrtvama u Kusonjama. Na posebnoj konferenciji za tisak, koju je vodila glasnogovornica UNPROFOR-a Shannon Boyd, na pitanja novinara odgovarao je general Cot. Na pitanje postoji li odgovornost snaga UN-a za sigurnost te komemoracije, Cot je odgovorio kako je to bio *privatan hrvatski događaj* (sic!) i kako *UNPROFOR nije u RH da štiti Hrvate i Srbe*.²¹⁰

Sljedećega dana akcije, 10. rujna, na prvom Dnevniku HTV-a u 19.30 prenesena je poduža izjava generala Bobetka povodom netom završene akcije u neposrednoj blizini Gospića: *...vodila se bitka, borba... stvar je više nego osjetljiva ... (borbene) pozicije su blizu... dvije godine traje strah i nesigurnost... (trebala se stvoriti) zona sigurnosti za hrvatsko pučanstvo... odbaciti od Gospića snage četnika... operacija je manjih razmjera... (hrvatska vojska vodi akciju) efikasno, organizirano i vrlo uspješno... preko 700 četnika, ojačana tenkovska satnija, u Medku još dvije satnije*

tenkova... akcija je trajala 5 (pet) sati, neprijatelji je razbijen... specijalne snage iz Srbije i radikalni četnici. Velebit je osiguran... zarobljen tenk i BVP, minobacači od 120 i 82 mm, haubica od 105 mm, 10 protuzrakoplovnih topova...²¹¹

HTV u Dnevniku od 11. 9. objavljuje da cijeli dan u Gospiću i oko njega traju topnički napadi koji su opasnost za grad već duge dvije godine. U napadima tog dana (11. rujna) stradali su jedan starac, djevojčica i trudnica.²¹² HTV i dalje prati i izvješćuje s bojišta u Lici: 12. rujna napadnut je Čitluk, a Radio Knin javlja o (navodnoj) pobuni u Gospiću i istovremeno poziva krajinske vojne obveznika na mobilizaciju. VONS objavljuje 24-satni prekid vatre.²¹³

Sljedećega dana HTV izvješćuje o jednom poginulom i devet ranjenih. Također priopćuje da je pod predsjedanjem predsjednika Tuđmana održana sjednica VONS-a dok je Vijeće sigurnosti UN-a pozvalo obje strane na maksimalnu suzdržanost i pridržavanje svih rezolucija UN-a.²¹⁴ "Topnički napadi se nastavljaju i 14. rujna, taj dan u Gospić dolazi načelnik Političke uprave MORH-a brigadir Krpina i drži Konferenciju za tisak. I on navodi brojku od više od 50 (pedeset) poginulih pobunjenika. Hrvatska strana nudi suprotnoj, srpskoj, da će joj predati tijela svih poginulih. Televizijska slika (koja govori mnogo više od riječi) pokazuje evakuaciju dviju srpskih starica od kojih jedna krije lice. One su u vojnom kamionu i pripadaju onim civilima koji su maknuti s područja operacija i prebačeni kod rodbine u Rijeku, Pulu ili Zagreb. Sljedeći kadrovi su pokazali staricu kojoj je pripadnik hrvatske specijalne policije donio hranu u njezinu kuću i razgovara s njom. Ona je ostavljena, sin joj je pobjegao s ostalima, na njoj je šinjel jugoslavenske vojske.²¹⁵ Uzete su i izjave troje staraca iz Počitelja, deda Milana i dvije starice, koji izjavljuju da im je dobro. Hrvatski vojnik izjavljuje u kadru: 'Nitko vas ne smije dirati.'" Novinarka barata brojkom od 30 poginulih srpskih vojnika koje je hrvatska strana spremna razmijeniti.²¹⁶

Dnevnik sljedećega dana prikazuje dokumente poginulih srpskih vojnika, na jednoj od tih isprava je ime Despić Riste Stanko. Vijest je i dolazak u Gospić posebnog izaslanika generala Cota. U drugom Dnevniku priopćeno je da je došlo do sporazuma o prekidu vatre i da će kasnije biti izdano priopćenje o tome, kao i izjava generala Cota.²¹⁷ Na konferenciji za tisak sljedećega dana brigadir Krpina obznanjuje pojedinosti Sporazuma o prekidu vatre, povlačenju i razvojačenju područja koje je od tada dobilo uobičajeno ime "Medački džep". HTV prenosi izjavu jednog kanadskog časnika koji govori kako su "Hrvati napravili predstavu, 'show', od uklanjanja zapreka (ježeva)". Uzete su i izjave hrvatskih vojnika koji su izjavljivali: *Povlačimo se na zapovijed!* i *Povući ćemo se na zapovijed!* Televizijska novinarka Ljiljana Menđušić s terena je izvijestila o početku povlačenja hrvatske

vojske iz tri oslobođena sela (na tv-snimkama se vide hrvatski vojnici na vojnim kamionima kako napuštaju to područje).

S konferencije, koju je održao u sjedištu UNPROFOR-a u Zagrebu, general John MacInnis je s razumijevanjem govorio o *tehničkim problemima koji produžuju hrvatsko povlačenje*. U Dnevniku su naši dopisnici iz inozemstva prenijeli reakcije svijeta: Pariz prijeti (*prijetnja sankcijama u slučaju vojnih akcija*) i London je spreman pokazati mišiće ako Hrvatska ne bude poštovala Sporazum.²¹⁸

HTV iz Gospića javlja da je "HV do 18.00 premjestila svoje postrojbe" i "UNPROFOR je preuzeo kontrolu nad tri sela (vide se vozila i Kanađani, vojnici UN-a). Časnik UN-a potvrđuje kako preuzimaju nadzor nad područjem Medačkog džepa ...*sporo, ali napredujemo...* Televizija također kaže kako se na Debeloj glavi nalazila grupa srpskih civila i vojnika kojima je HV omogućila nesmetan izlazak iz okruženja. Razmijenjena su tijela poginulih srpskih vojnika (62) na prijelazu Šajnerica. *Obrađena su po svim međunarodnim konvencijama, uz prisutnost međunarodnih promatrača.*²¹⁹

Prvi Dnevnik HTV-a od 19. 9. 1993. pokazuje spaljenu kuću ispred koje kanadski vojnici stavljaju poginuloga srpskog vojnika u punoj borbenoj kamuflažnoj odori u plastičnu vreću za poginule i podižu ga na kamion. Spomenuta je i brojka od 6 civila i 4 vojnika, naknadno pronađenih na poprištu operacije. U drugom Dnevniku kanadski major King dao je izjavu u kojoj govori o *11 srušenih sela i o deset osoba (6 + 4 već spomenute) koje su hrvatski vojnici smaknuli... neki nisu poginuli u borbi*. Novinarica Menđušić je tu izjavu komentirala kako je dana *bez dokaza.*²²⁰

Posredstvom HTV-a doznajemo da je 20. 9. u Gospić došao general Bobetko. Istovremeno su se na britanskom nosaču "Invincible" sastali političari sukobljenih strana. Usprkos velikim očekivanjima stranih posrednika, od dogovora nije bilo ništa. Predsjednik Tuđman je po povratku s nosača zrakoplova objavio da su razgovori bili neuspješni.

Bilješke

186. Globus, Davor Butković, 15. 10. 1993.
187. Brojka masakriranih specijalaca na Velebitu se u različitim izvješćima razlikuje - dva, tri i četiri.
188. Slobodna Dalmacija, Tomislav Klauški, 25. 9. 1993.
189. Večernji list, Vjesnik 8. 10. 1993.
190. Slobodna Dalmacija 5. 8. 2000.
191. Izvješće prof. dr. Ivce Kostovića nakon povratka iz Medačkog džepa.
192. Obdukcijski nalaz dr. Zorana Stankovića, načelnika Vojnomedicinske akademije u Beogradu nakon pregleda tijela u Korenici...rezultati pregleda tijela što ih je predala hrvatska strana...rezultati pregleda tijela na srpskoj strani (razbijene lubanje, mnogobrojne prostrijelne rane iz neposredne blizine) upućuju na zaključak da

- se radilo o sistematskom ubijanju zarobljenih i ranjenih... Veritas, Bilten br. 16, septembar 2000.
193. Isto, 27. 9. 2002. Gordan Malić razgovor s Bobetkom.
 194. "Globus" 4. 10. 2002. Gordan Malić.
 195. "Nacional" Robert Bajruši/Eugen Šoštarčić 10. 12. 2002.
 196. "Nacional" Jasna Babić 23. 4. 2002.
 197. "Večernji list" 4. 3. 2003. General Markač s haaskim istražiteljima.
 198. Isto 27. 9. 2002.
 199. "Slobodna Dalmacija" 28. 6. 2002.
 200. "Novi list" Marin Smolčić 13. 10. 2002.
 201. Isto, 23. 9. 2002.
 202. Isto, 24. 9. 2002.
 203. "Novi list" Stipetić: Bobetko bezočno laže 27. 9. 2002.
 204. Isto, Ico Mikuličić, 21. 9. 2002.
 205. "Hrvatsko slovo" 27. 4. 2001. Kaporovo svjedočanstvo.
 206. Isto, Slavko Kriger, br. 288 od 27. 10. 2000.
 207. "Jutarnji list" 6. 12. 2002. Davor Butković "Istina i laži o Medačkom džepu"-
Izvještaj MORH-a o zločinima u Medačkom džepu.
 208. Ozren Žunec "Rat u Hrvatskoj 1991-1995."
 209. "Vjesnik" 13. 11. 1993.
 210. Zabilježeno na videorpci Dnevnika HTV od 9. 9. 1993.
 211. Prvi Dnevnik HTV, 10. rujna 1993. u 19.30.
 212. Prvi Dnevnik HTV, 11. 9. 1993. u 19.30.
 213. Isto, 12. 9. 1993.
 214. Isto, 13. 9. 1993.
 215. Isto, 14. 9. 1993.
 216. Isto, 14. 9. 1993.
 217. Isto, 15. 9. 1993.
 218. Isto, prvi i drugi Dnevnik HTV-a 16. 9. 1993. 19.30 i 22.00.
 219. Isto, 17. 9. 1993.
 220. Isto, prvi i drugi Dnevnik HTV-a 19. 9. 1993.